

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 544/2022-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetihó (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Vierou Strakovou, Námestie legionárov 5, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 10 Tos 12/2022 zo 14. júna 2022 v spojení s uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 33 Nt 26/2021 z 1. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. augusta 2022 (doplnenou 9. augusta 2022 a 8. novembra 2022) domáha v petite vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v záhlaví označenými uzneseniami všeobecných súdov v konaní o návrhu na povolenie obnovy trestného konania. Navrhuje, aby ústavný súd zrušil uznesenie Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 33 Nt 26/2021 z 1. marca 2022 podľa § 399 ods. 2 v spojení s § 394 ods. 1 Trestného poriadku zamietol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania v trestnej veci pod sp. zn. 33T 70/2012, v ktorom bol odsúdený za obzvlášť závažný zločin vraždy v štádiu pokusu na trest odňatia slobody v trvaní 15 rokov. V žiadosti na povolenie obnovy konania navrhol sťažovateľ vykonať nové dôkazy, a to hlavne na okolnosti, ktoré by mali ospravedlniť použitie jeho

zbrane pri nutnej obrane po jeho napadnutí zo strany poškodeného, ako aj na spochybnenie pravosti krvných stôp na mieste činu.

3. Okresný súd v uznesení uviedol, že sťažovateľ na hlavnom pojednávaní 24. septembra 2012 vyhlásil vinu ku skutku, ktorý sa mu kládol v obžalobe. Následne jeho vyhlásenie prijal. Preto vykonal dokazovanie len k výroku o treste a k výroku o náhrade škody. Z prieskumu spisu zistil, že sťažovateľ opakovane podával návrhy na obnovu konania, pričom zakaždým len zopakoval tie isté dôvody. Okresný súd zdôraznil, že sťažovateľ ako odsúdený neprezentoval žiadne nové skutočnosti, resp. návrhy na doplnenie dokazovania, ktoré by mali potenciál zmeniť výrok o treste. Vykonalie navrhnutých dôkazov odmietol, pretože bol toho názoru, že by nemali vplyv na výrok o treste. Súd v pôvodnom konaní nevykonával dôkazy k výroku o vine, a preto je vylúčené, aby iné skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr nežné, ktoré by samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine. Súd pri obnove konania nemôže v prípade uznania viny a vyhlásenia o vine sťažovateľa skúmať skutkové okolnosti, ku ktorým sa v plnom rozsahu priznal. Okrem toho v prípade sťažovateľa už súd tento záver judikoval vo viacerých rozhodnutiach.

4. Proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania podal priamo na verejnom zasadnutí sťažovateľ sťažnosť 1. marca 2022, ktorú doplnil jeho obhajca, ako aj sťažovateľ ďalšími podaniami. Sťažovateľ tvrdil, že napadnutým uznesením došlo k zásahu do jeho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, do práv zaručených v čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, k zmareniu jeho práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 ústavy. V sťažnosti namietol aj zaujatosť senátu JUDr. Mareka Čecha. Odôvodnil to jednak tvrdením o nezákonnosti väzby v pôvodnom konaní, o ktorej rozhodoval tento sudca, a jednak námietkou o vadnosti napadnutého uznesenia o nepovolení obnovy konania a nedostatočným odôvodnením. Dôvodom vznesenia námietky zaujatosti podanej 4. marca 2022 bolo to, že na verejnom zasadnutí 1. marca 2022 mu sudca oznámil, že sa pamätá, ako bol so zbraňou v Poľsku, a preto môže byť rád, že mu nepričíta nedovolené ozbrojovanie. Sťažovateľ však nemá vedomosť o tom, aby mu toto nevedomé prekročenie hraníc so zbraňou v pôvodnom konaní nejak priťažilo (na verejnom zasadnutí 1. marca 2022 sťažovateľ výslovne uviedol, že námietku zaujatosti nevznáša, pretože predmetnému senátu chcel dať príležitosť, aby povolením obnovy konania napravil pretrvávajúcu chybu, pozn.). Okrem toho sťažovateľ v obsiahnej sťažnosti dôvodil ďalšími podľa neho novými skutočnosťami (sú uvedené v bodoch 1 až 27 na s. 3 až s. 8 napadnutého uznesenia krajského súdu), ktoré mali podľa jeho názoru byť posúdené v prospech neho v konaní o povolenie obnovy konania.

5. Krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia zo 14. júna 2022 na s. 9 až s. 15 uviedol, že preskúmal podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie, ktoré tomuto výroku napadnutého uznesenia predchádzalo, dospel však k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná. Aj keď sa s odôvodnením napadnutého uznesenia nie je možné vo všetkých smeroch stotožniť, napriek tomu je rozhodnutie súdu prvého stupňa vecne správne.

6. Po rekapitulácii skutkového stavu pôvodného konania sp. zn. 33 T 70/2012 krajský súd konštatoval, že sťažovateľ sa opakovane neúspešne pokúsil o obnovu konania už viackrát. Naposledy bol jeho návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý uznesením okresného súdu č. k.

41Nt 33/2019 z 3. júna 2020 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 17/2020 z 30. júla 2020. Tento návrh založil na rovnakých dôvodoch. Krajský súd sa v odôvodnení svojho uznesenia č. k. 2 Tos 17/2020 veľmi podrobne zaoberal skutočnosťami a dôkazmi, ktoré odsúdený označil ako nové, a súčasne uviedol, prečo nie sú spôsobilé privodiť iné rozhodnutie o vine či treste. Na tomto závere niet dôvodu niečo meniť, pretože aj po preskúmaní návrhu sťažovateľa a obsahu spisu v tomto konaní naďalej nie je možné dospieť k inému záveru, než k tomu, že podmienky pre povolenie obnovy konania stanovené v § 394 ods. 1 a 5 Trestného poriadku splnené nie sú. Vzhľadom na obsah návrhu sťažovateľa, jeho výpoveď na verejnom zasadnutí a jeho sťažnostné námietky je potrebné zdôrazniť, že v konaní o obnove konania sa nepreskúmava zákonnosť a odôvodnenosť pôvodného rozhodnutia, ale posudzuje sa výlučne otázka, či nové skutočnosti alebo dôkazy skôr neznáme v spojení s dôkazmi už vykonanými môžu odôvodniť iné než pôvodné právoplatné rozhodnutie o vine a treste. Súd teda v konaní o povolení obnovy nemôže preskúmavať zákonnosť postupu v pôvodnom konaní v tom smere, či sa súd pri rozhodovaní vysporiadal so všetkými okolnosťami a obhajobou obvineného, či správne hodnotil vykonané dôkazy alebo či rešpektoval zásadu bezprostrednosti a ústnosti pri dokazovaní a podobne. Inak by šlo o neprípustnú reparáciu pôvodného, už právoplatného rozhodnutia súdu. Krajský súd ďalej citoval § 394 ods. 1 Trestného poriadku, z ktorého vychádzal pri svojom rozhodovaní. Z neho je zrejmé, že pre povolenie obnovy konania musia byť splnené súčasne dve podmienky. Tou prvou je existencia nových dôkazov alebo skutočností súdu skôr neznámych, za ktoré možno považovať iba také, ktoré neboli súdu známe do rozhodnutia, ktorého sa návrh na obnovu týka. Za novú, skôr neznámu skutočnosť je pritom potrebné považovať takú, ktorá v pôvodnom konaní nebola dokazovaná alebo zisťovaná. Novým, skôr neznámym dôkazom je dôkaz, ktorý nebol v pôvodnom konaní vedený v spise, uplatnený niektorou z procesných strán alebo vykonaný. Ide predovšetkým o taký dôkaz, ktorý nebol v pôvodnom konaní vôbec známy, ale tiež môže ísť o dôkaz, ktorý bol síce v pôvodnom konaní vykonaný, avšak jeho obsah v konaní o obnove konania vypovedá o nových poznatkoch, ktoré majú rozhodný a iný význam pre posúdenie podstatných okolností. Novými skutočnosťami a dôkazmi nie sú však tie skutočnosti, ktoré už boli predmetom prieskumu predchádzajúcich konaní o návrhoch na povolenie obnovy konania. Samotná skutočnosť, že odsúdený predloží v rámci konania na povolenie obnovy konania nové dôkazy, ktorých obsahom sú nové skutočnosti, ešte neznamená, že obnova konania sa povolí. Musí byť splnená i druhá podmienka a tou je, že nové skutočnosti alebo dôkazy sú spôsobilé buď samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami alebo dôkazmi, ktoré boli predmetom zisťovania či dokazovania alebo ktoré mal súd k dispozícii v čase rozhodnutia, privodiť iné rozhodnutie o vine a o treste. Sťažovateľ však ani vo svojom aktuálnom návrhu na obnovu konania neuviedol žiadne nové skutočnosti ani súdu skôr neznáme dôkazy. V prevažnej miere sa opäť dožadoval zopakovania dôkazov vykonaných v pôvodnom konaní a ich prehodnotenie s tým, že si po rokoch spomenul, prečo na poškodeného [REDACTED] strieľal. Naproti tomu už v predchádzajúcom konaní bolo zistené, že už skôr sa poškodenému v súvislosti s požiadavkou zaplataenia dlhu vyhrážal zabitím. V streľbe do poškodeného pokračoval aj po tom, čo sa poškodený z miestnosti snažil utiecť, a dokonca ho so zbraňou prenasledoval až do suterénu domu, kde sa poškodený zamkol a predstieral svoju smrť. Znalci z odvetvia psychiatrie a psychológie tvrdenú amnéziu na samotnú streľbu nepovažovali za dôveryhodnú a chápali ju nanajvýš ako psychogénnu obrannú únikovú reakciu ex post. Súd v pôvodnom konaní mal na základe v prípravnom konaní zabezpečených dôkazov dostatočný podklad pre záver, že sa predmetný skutok stal, že má znaky obzvlášť závažného zločinu vraždy v štádiu pokusu podľa § 14

ods. 1 k § 145 ods. 1 Trestného zákona a že ho ako trestne zodpovedný subjekt vo forme priameho úmyslu spáchal sťažovateľ. Tento záver jednoznačne preukazovali najmä svedecké výpovede poškodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obhliadka miesta činu, rekonštrukcia, znalecké posudky z odvetví súdneho lekárstva, psychiatrie, psychológie, kriminalistickej balistiky, kriminalistickej biológie a genetickej analýzy, ako aj ďalšie dôkazy. Súd mal teda v pôvodnom konaní dostatočný podklad pre prijatie vyhlásenia, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe. Na tomto nemôžu nič zmeniť označené nové skutočnosti a nové dôkazy, pretože nie sú spôsobilé ani samy osebe a ani v spojení so skutočnosťami alebo dôkazmi, ktoré boli predmetom zisťovania či dokazovania alebo ktoré mal súd k dispozícii v čase rozhodnutia, odôvodniť iné rozhodnutie nielen o vine, ale ani o treste.

7. V závere k námietke zaujatosti sťažovateľa krajský súd uviedol, že je bezdôvodná. Podľa § 31 ods. 5 Trestného poriadku je námietku zaujatosti strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia. Dôvody vylúčenia tvrdené odsúdeným tento musel viesť už v čase konania verejného zasadnutia na súde prvého stupňa (dôvody sa totiž majú týkať postupu sudcu ešte v pôvodnom konaní pri rozhodovaní o väzbe). Navyše, námietka zaujatosti vychádza len z procesného postupu sudcu. Podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku sa však o námietke zaujatosti strany, ktorá nebola vznesená bezodkladne alebo ak je jej dôvodom len procesný postup súdu v konaní, nekoná. Keďže krajský súd nezistil ani v konaní, ktoré uzneseniu predchádzalo, pochybenia, prvostupňový súd postupoval v súlade so zákonom, a preto sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú jednomyseľne zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti pokračuje v tej istej svojej argumentácii, ktorú uviedol v sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým rozhodol o zamietnutí jeho návrhu na povolenie obnovy trestného konania. Jeho námietky v podstatnom spočívajú v tom, že:

- a) prokurátor a súd hodnotia jeho návrh na povolenie obnovy konania ako opakované podanie bez ďalších nových skutočností a bez priamej odpovede na jeho námietky (pozri bod 4, ktoré sú opísané aj v uznesení krajského súdu na s. 3 až s. 8);
- b) formálne neodôvodnené zamietnutie jeho návrhu vzbudzuje pochybnosti a záhadné predstavy súdu o spravodlivosti prenesením dôkazného bremena na odsúdeného, ktorý dôkazné možnosti má obmedzené (nielen výkonom trestu, ale aj po finančnej stránke so zabezpečením kvalitnej obhajoby), najmä vyhotovenie znaleckého posudku obhliadky miesta činu, ktorá by mohla potvrdiť, že v pôvodnom konaní došlo k sabotáži jeho obhajoby (pozmenením miesta skutku), a preto zamietnutie návrhu zjavne nie nestranného a zaujatého senátu je nezákonné;
- c) napadnuté uznesenie krajského súdu je neodôvodnené, pretože preukázal, že súd rozhodoval na nepravdivom skutkovom základe;
- d) rovnako sa súd nevysporiadal s jeho námietkami k prípravnému konaniu – zadržanie, prepustenie, obvinenie, znovu zadržanie a vzatie do väzby;
- e) povolenie obnovy konania opodstatňuje aj zamietnutie jeho trestného oznámenia krivého obvinenia Okresnou prokuratúrou Kežmarok č. k. 1 Pn 160/21/7703-13 z 27. júla 2021 z dôvodu, že na to slúžia práve inštitúty mimoriadnych opravných prostriedkov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie v petite označených práv v bode 1 rozhodnutiami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia z dôvodov uvedených v bode 8 písm. a) až e), najmä jeho práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti konštatuje, že napriek tomu, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti indikuje, že je zastúpený advokátkou (ktorá ju aj podpísala), jeho ústavná sťažnosť a obsah jeho námietok nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 43 ods. 1 a 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ako aj náležitosti ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 a 3 zákona o ústavnom súde.

11. Predovšetkým odôvodnenie ústavnej sťažnosti nekorešponduje s jej petitom (v jej úvode namieta aj porušenie základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ktoré už však v petite vôbec nenamieta, pozn.). Okrem toho porušenie práv zakotvených v čl. 48 ústavy bližšie nešpecifikuje, len cituje znenie odseku 1 („základné právo na zákonného sudcu“) a odseku 2 („základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, resp. právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom“), avšak bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia tohto tvrdenia vo vzťahu k týmto právam zakotvených v čl. 48 ústavy.

12. Súčasne sťažovateľ aj vo vzťahu k právu na obhajobu bližšie nekonkretizuje, v čom vidí porušenie tohto práva, len zmätočne uvádza, že *„Návrhom nevykonané dokazovanie nových skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosti o pôvodnom skutkovom stave, je porušením práva na obhajobu.“*

13. Odôvodnenie návrhu je podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom ustanovenou podmienkou konania pred ústavným súdom. Rozsah neurčitosti a nedostatkov ústavnej sťažnosti je taký, že ústavný súd nemal ani priestor na to, aby svojím zásahom (či už vo forme výzvy na doplnenie ústavnej sťažnosti alebo vlastnou aktivitou) sám odstránil tieto nedostatky. Ústavný súd preto sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019).

14. Nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ neuvádza vo svojej ústavnej sťažnosti žiadnu prínosnú argumentáciu, ktorou by z ústavnoprávneho hľadiska namietal porušenie svojich konkrétnych práv garantovaných ústavou právnymi závermi krajského súdu v spojení so závermi okresného súdu vo vzťahu k právu na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale najmä ku konkrétnym právam zakotveným v čl. 48 ústavy a čl. 50 ods. 3 ústavy, ktorými zamietli sťažovateľov návrh na povolenie obnovy konania.

15. Vzhľadom na uvedené ústavnú sťažnosť ústavný súd odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

16. Súčasne ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu nemá právomoc konať, pretože mu v tom bráni princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 12 ods. 1 ústavy, podľa ktorého právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. V tomto smere sa sťažovateľ ochrany základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom (krajským súdom), čo napokon aj využil. Vzhľadom na to by ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti vo vzťahu k okresnému súdu mohol odmietnuť aj podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

17. Napokon ústavná sťažnosť sťažovateľa je aj zjavne neopodstatnená. Krajský súd sa podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyrovnal s námietkami sťažovateľa, prečo v jeho prípade nie sú splnené podmienky na povolenie obnovy konania v zmysle § 394 ods. 1 a 5 Trestného poriadku (pozri bod 6), a tiež akceptovateľne prijal záver, prečo nepovažoval námietku sťažovateľa o zaujatosti senátu okresného súdu za dôvodnú. Ústavný súd k tomu zvýrazňuje, že aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodiť záver, že dohovor nezaručuje právo na obnovu právoplatne skončeného konania a čl. 6 dohovoru nedopadá na mimoriadne opravné prostriedky vedúce k obnove konania [*Moreira Ferreira proti Portugalsku* (č. 2), rozsudok z 11. 7. 2017 vo veci č. 19867/12]. Podľa ESLP osoba, ktorá bola právoplatne odsúdená a ktorá žiada o obnovu tohto právoplatne skončeného konania, nie je „obvinená z trestného činu“ v zmysle čl. 6 dohovoru. Iba nové konanie nasledujúce po povolení obnovy konania možno považovať za konanie týkajúce sa trestného obvinenia (Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights). Právo na obnovu konania ako také nie je zahrnuté medzi práva a slobody zaručené dohovorom [Callaghan a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie ESLP z 9. 5. 1989 vo veci č. 14739/89 (Európska komisia pre ľudské práva bola osobitným tribunálom, ktorý pôsobil v rokoch 1953 až 1998 a určoval prijateľnosť sťažností predkladaných ESLP, pozn.)].

18. Keďže medzi namietaným uznesením krajského súdu a porušením práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je ani žiadna priama súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti i pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu